

**FINANSTILSYNET**THE FINANCIAL SUPERVISORY  
AUTHORITY OF NORWAYStyret i SPAREBANK 1 HELGELAND  
Postboks 68  
8601 MO I RANAVår referanse  
25/1846  
Deres referanse

12.12.2025

# Tilsynsrapport

## 1 Innledning

Finanstilsynet gjennomførte et tematisyn om gruppering av motparter 8. april 2025 med Sparebank 1 Helgeland. Formålet med tilsynet var å kartlegge bankens retningslinjer og praksis for identifisering av grupper av innbyrdes tilknyttede motparter som definert i kapitalkravsforordningen (CRR) artikkel 4 nr. 39. Denne tilsynsrapporten bygger på Finanstilsynets foreløpige rapport fra 25. september 2025 og styrets tilsvarende fra 30. oktober 2025.

### 1.1 Om regelverket

Finanstilsynet har som oppgave å bidra til finansiell stabilitet og at finansforetak driver forsvarlig virksomhet. Et element i dette arbeidet er å overvåke bankenes eksponeringer mot enkeltkunder og grupper av tilknyttede motparter. Regelverket for store engasjementer setter klare rammer for hvor stor risiko et foretak kan ta overfor én motpart eller en gruppe motparter som utgjør en samlet risiko. I henhold til CRR artikkel 395<sup>1</sup> og finansforetaksloven § 13-12, kan et finansforetak som hovedregel ikke ha samlet engasjement mot én motpart, eller en gruppe av tilknyttede motparter, som overstiger 25 prosent av foretakets kjernekapital. Regelverket krever at foretaket har forsvarlige rutiner for å identifisere, overvåke og rapportere slike engasjementer.

For å beregne samlet eksponering korrekt, må foretaket identifisere grupper av tilknyttede motparter. Definisjonen følger av CRR artikkel 4 nr. 39 og omfatter kontrollrelasjoner, der en part har bestemmende innflytelse over en annen, og økonomiske forbindelser, hvor motparter er så tett økonomisk knyttet at problemer hos én kan påvirke de andre. Feil eller mangler i grupperingen kan føre til at bankens reelle risikoeksponering undervurderes, og at rapporteringen til myndighetene blir misvisende. Dette kan igjen få betydning for tilsynets vurdering av bankens kapitalbehov og risikoprofil.

Etter at kommisjonsforordning (EU) 2024/1728 trådte i kraft i Norge høsten 2024, er det endringer i det rettslige rammeverket. Forordningen erstatter tidligere retningslinjer fra EBA og gir et bindende rammeverk for identifisering av grupper av tilknyttede motparter.

---

<sup>1</sup>EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EU) nr. 575/2013 av 26. juni 2013 om tilsynskrav for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av forordning (EU) nr. 648/2012, Artikkel 395 Øvre grenser for store eksponeringer

## 1.2 Om tilsynet

Tematilsynet våren 2025 ble initiert for å kartlegge hvordan norske banker etterlever regelverket for gruppering av motparter.

Sparebank 1 Helgeland ble valgt ut til tilsynet på grunn av bankens rapportering av gruppetilhørighet i engasjementsrapporteringen, sammenholdt med informasjon fra aksjonærregisteret. Finanstilsynets gjennomgang viste flere tilfeller hvor bankens gruppering tilsynelatende var ufullstendig.

Tilsynet ble gjennomført som et digitalt møte. Fra banken deltok

- Direktør BM, Bjørn Tore Brønlund
- Leder BM og relasjon, Tor Magne Aanonli

Tilsynet ble gjennomført av Harald Knapstad, Magnus Hagder Olsen, Anne Marie Romsaas og Jan Henrik Hatlem.

I tilsynet la Finanstilsynet særlig vekt på å undersøke bankens interne retningslinjer og rutiner for gruppering av motparter, hvordan vurderinger av kontroll og økonomiske forbindelser dokumenteres, kvalitetssikring knyttet til engasjementsrapporteringen samt konkrete vurderinger gjort i navngitte grupper, med vekt på om disse var i tråd med gjeldende regelverk.

Tematilsynet hadde som mål å identifisere eventuelle svakheter i bankenes praksis og retningslinjer, og gi veiledning om hvordan regelverket bør forstås og etterleves.

## 2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynet har vurdert Sparebank 1 Helgeland sine retningslinjer og praksis for identifisering og gruppering av tilknyttede motparter. Bankens interne retningslinjer er forankret i styrende dokumenter og bygger på regelverket. Retningslinjene inneholder relevante vurderingskriterier, men arbeidsbeskrivelsen fremstår som noe mangelfull og reflekterer ikke fullt ut kravene i den nye kommisjonsforordningen. Finanstilsynet forventer at banken harmoniserer sine styringsdokumenter med forordningens krav.

Bankens ramme for samlet engasjement mot enkeltmotparter eller grupper av tilknyttede motparter er satt til [REDAKERT] av kjernekapitalen, noe som er strengere enn regelverkets maksimumsgrense. Finanstilsynet vurderer dette som en konservativ og forsvarlig tilnærming.

Gjennomgangen av bankens engasjementsrapportering for tredje kvartal 2024 avdekket enkelte tilfeller der foretak med felles eierskap eller økonomisk tilknytning var rapportert uten gruppetilhørighet. Finanstilsynet vurderer at det er behov for styrket dokumentasjon og bedre samsvar mellom vurderinger og rapportering.

Finanstilsynet har også gjennomgått bankens vurderinger og dokumentasjon knyttet til utvalgte grupper av tilknyttede motparter. I disse sakene har banken foretatt grundige analyser av eierskap, konsernstruktur og økonomiske relasjoner, og vurderingene fremstår som godt dokumentert og i tråd med kravene i kommisjonsforordningen. Finanstilsynet vurderer at disse vurderingene er forsvarlige og viser god forståelse for formålet med gruppering av tilknyttede motparter.

Samlet sett vurderer Finanstilsynet at Sparebank 1 Helgeland har etablert et solid rammeverk for gruppering av tilknyttede motparter, men at det er behov for forbedringer i rapporteringspraksis.

## 3 Finanstilsynets merknader

### 3.1 Bankens retningslinjer

#### Rettslig grunnlag og observasjoner

Finansforetaksloven § 13-12 første ledd angir at et finansforetak ikke kan ha høyere samlet engasjement med en enkelt motpart enn det som til enhver tid er forsvarlig. I policy for kredittrisiko har banken fastsatt maksimumsramme på [REDACTED] av kjernekapitalen med en enkelt motpart eller gruppe av tilknyttede motparter. Kundegrupper som allerede er i porteføljen, kan videreføres. Ved økning som bryter [REDACTED]-grensen skal det foretas særskilt risikovurdering og vedtaket skal begrunnes.

Den nye kommisjonsforordningen (EU) 2024/1728 er gjennomført i norsk rett ved henvisning i Forskrift om kapitalkrav og nasjonale tilpasninger til CRR/CRD IV § 2 andre ledd, og gjelder som norsk forskrift. Forordningen fastsetter standarder for hvordan banker skal identifisere og vurdere grupper av tilknyttede motparter, i henhold til kapitalkravsforordningen (CRR). Forordningen presiserer at kontroll og økonomisk avhengighet er to selvstendige og likestilte kriterier for gruppering, og at det er tilstrekkelig at ett av dem er oppfylt. Den innfører et forsiktighetsprinsipp som innebærer at foretak skal legge til grunn at én risiko foreligger dersom det er tvil. Videre utvides kontrollbegrepet til å omfatte også de facto kontroll og dominerende innflytelse, og det presiseres at felles geografisk beliggenhet eller sektortilhørighet alene ikke er tilstrekkelig for gruppering.

Sparebank 1 Helgeland har etablert egne retningslinjer for gruppering av tilknyttede motparter som en integrert del av bankens kredittstyring. Retningslinjene er forankret i bevilgningsreglementet og oppdateres årlig som del av bankens kredittstyringsdokumenter. Gruppering skal skje når det foreligger enten bestemmende innflytelse eller økonomisk avhengighet mellom juridiske eller fysiske personer, og vurderingen skal omfatte alle relevante relasjoner – herunder eiere, datterselskaper, leverandører og kausjonister. Direktør bedriftsmarked har ansvar for løpende oppfølging av etterlevelse, og risikostyring rapporterer kvartalsvis til styret med særlig fokus på de største kundegruppene. Ved behov gjennomføres kvalitetskontroll av analytiker i risikostyring, og etterlevelseshesfunksjonen vurderer kvaliteten på kontrollene i første linje. Dette sikrer at bankens eksponering mot grupper vurderes helhetlig og i tråd med gjeldende styringsrammer.

#### Finanstilsynets vurderinger og forventninger

Finanstilsynet har vurdert Sparebank 1 Helgeland sine retningslinjer for å sikre at samlet engasjement med en enkelt motpart eller gruppe av tilknyttede motparter til enhver tid er forsvarlig, jf. finansforetaksloven § 13-12 første ledd.

Banken har etablert interne rammer som er strengere enn regelverkets krav, herunder en maksimalgrense på 10 prosent av kjernekapitalen for enkeltengasjementer. Disse rammene er forankret i bankens kredittrisiko policy og følges opp gjennom kvartalsvis rapportering til styret. Finanstilsynet vurderer dette som en forsvarlig og konservativ tilnærming.

Finanstilsynet har vurdert Sparebank 1 Helgeland sine retningslinjer for kundegrupperinger opp mot kravene i kommisjonsforordningen. Finanstilsynet legger til grunn at vurderinger av tilknyttede motparter skal gjennomføres i samsvar med kommisjonsforordningen (EU) 2024/1728, som utfyller CRR-regelverket for store engasjementer. Det innebærer at finansforetak skal identifisere og gruppere motparter med enten bestemmende innflytelse eller økonomisk avhengighet, og dokumentere vurderingene på en sporbar og etterprøvbart måte.

Tilsynet har merket seg at Sparebank 1 Helgeland har etablert en arbeidsbeskrivelse for gruppering, men vurderer at denne fremstår som noe mangelfull sammenlignet med innholdet i

kommisjonsforordningen. Finanstilsynet forventer at arbeidsbeskrivelsen harmoniseres med forordningens krav, slik at den dekker alle relevante vurderingsmomenter og sikrer konsistent praksis.

Finanstilsynet legger til grunn at banken oppdaterer sine styringsdokumenter med eksplisitte henvisninger til kommisjonsforordningen og EBA-retningslinjer. Forordningen gir det bindende rammeverket, mens EBAs tilhørende rapport<sup>2</sup> gir nyttig veiledning og eksempler. Finanstilsynet anbefaler at banken supplerer sine retningslinjer med illustrasjoner og praktiske eksempler fra rapporten, for å styrke anvendbarheten og sikre konsistent praksis. Samlet gir forordningen og rapporten et helhetlig rammeverk for identifisering og gruppering av tilknyttede motparter.

## 3.2 Bankens praksis for identifisering, vurdering og rapportering av tilknyttede motparter som utgjør en samlet risiko

### Rettslig grunnlag og observasjoner

Engasjementsrapporteringen til Finanstilsynet bygger på Finanstilsynets adgang til å innhente opplysninger etter Finanstilsynsloven § 4 og er i tråd med kravene i CRR artikkel 394 som gir hjemmel for rapportering av store engasjementer.

Rapporteringen av engasjementer i Sparebank 1 Helgeland skjer i tråd med egen rutine. Bakgrunnen for rutinen er å etablere en standardisert prosess som sikrer fullstendighet og rettidighet i rapporteringen. Direktør bedriftsmarked har ansvar for engasjementsrapporteringen som skjer kvartalsvis. Rapportene skal kvalitetssikres før innsending. Rapporteringen skjer i henhold til Finanstilsynets spesifikasjoner og frister, og rutinen skal revideres jevnlig for å sikre samsvar med gjeldende regelverk.

Sparebank 1 Helgeland har etablert et rammeverk som skal sikre korrekt og konsistent praksis i vurdering og rapportering av kundegrupper. Ansvar for første vurdering ligger hos kundeansvarlig, som skal identifisere økonomiske forbindelser og kontrollrelasjoner mellom motparter. Beslutning om gruppering skal følge fullmaktsreglene, og at beslutningstaker har ansvar for å kontrollere og innestå for vurderingen. Kredittkomiteer skal også vurdere om det er gjort en tilstrekkelig og god vurdering av gruppering i saker som behandles.

Kredittpolicyen understreker at alle medarbeidere har ansvar for å følge styringsdokumentene lojalt, og at det skal være samsvar mellom kompetanse og engasjementenes kompleksitet. Det er et krav at kundeansvarlig dokumenterer vurderinger og oppdaterer konserninformasjon i bankens systemer.

### Finanstilsynets vurderinger og forventninger

I engasjementsrapporten skal enkeltforetak med gruppetilhørighet spesifiseres, slik at Finanstilsynet kan identifisere grupper av tilknyttede motparter og vurdere bankens konsentrasjonsrisiko. Disse dataene inngår i tilsynets analyse av bankens bedriftsmarkedsportefølje og benyttes blant annet som grunnlag for vurdering av eventuelle pilar 2-påslag i SREP.

Ved gjennomgang av Sparebank 1 Helgelands rapportering av store engasjementer per tredje kvartal 2024, har Finanstilsynet identifisert enkelte avvik knyttet til korrekt gruppering av kunder. Det kommer frem at foretak som etter opplysninger fra Aksjonærregisteret har felles eierskap eller

<sup>2</sup> Rapporten er tilgjengelig her:  
[https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document\\_library/Publications/Draft%20Technical%20Standards/2022/EBA-RTS-2022-12%20RTS%20on%20connected%20clients/1050300/Final%20report%20on%20draft%20RTS%20on%20group%20of%20connected%20clients.pdf](https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Draft%20Technical%20Standards/2022/EBA-RTS-2022-12%20RTS%20on%20connected%20clients/1050300/Final%20report%20on%20draft%20RTS%20on%20group%20of%20connected%20clients.pdf)

økonomisk tilknytning, er rapportert som enkeltstående engasjementer eller inngår i grupper som ikke samsvarer med tilgjengelig eierskapsinformasjon.

Finanstilsynet vurderer at rapporteringen ikke fullt ut oppfyller kravene til korrekt gruppering etter CRR, og at det er behov for styrket kontroll og dokumentasjon i bankens rapporteringsprosesser.

Banken har i de fremlagte vurderingsnotatene gjennomført grundige analyser av konsernstrukturer, eierskap og økonomiske relasjoner for fem ulike kundegrupper. Vurderingene er gjennomført i tråd med kravene i kommisjonsforordningen og bankens interne retningslinjer for grupper av tilknyttede motparter.

For hver kundegruppe er det foretatt en konkret vurdering av hvorvidt det foreligger bestemmende innflytelse eller økonomisk avhengighet som tilsier konsolidering. Der slike forhold er dokumentert, har banken korrekt gruppert selskapene. Der det ikke foreligger tilstrekkelig eierskap eller avhengighet, har banken vurdert selskapene som selvstendige engasjementer.

Vurderingene fremstår som tilstrekkelig dokumentert, med oppdaterte aksjeeierbøker, protokoller og vurderinger av kontantstrøm, leieavtaler og kapitaltilførsel. Det er lagt til grunn en risikobasert tilnærming, og det er tydelig at banken har vurdert både én-veis og gjensidige avhengighetsforhold.

Det foreligger ingen indikasjoner på manglende etterlevelse av regelverket, og bankens behandling av kundegruppering vurderes som forsvarlig og i samsvar med gjeldende krav.

## 4 Videre oppfølging

Finanstilsynet tar til etterretning at styret har behandlet tilsynets funn og anbefalinger, og at nødvendige forbedringstiltak vil bli iverksatt.

Vi ber foretaket sende kopi av tilsynsrapport til revisor.

For Finanstilsynet

Håkon Rysst Heilmann  
konstituert seksjonsleder

Jan Henrik Hatlem  
seniorrådgiver

*Dokumentet er godkjent elektronisk.*